

Kurs: C G1009 Examensarbete, kandidat, klassisk musik, 15 hp
2013

Kandidatexamen

Institutionen för klassisk musik, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Handledare: prof. Henryk Kowalski

Agata Kawa

Examensarbete

Inspelning av det självständiga, konstnärliga arbetet
finns dokumenterat i det tryckta exemplaret av denna
text på KMH:s bibliotek.

Examenskonsert

23 maj 2013

kl 12.30 Stora Salen

Agata Kawa violin

Program

J. Brahms (1833 – 1897)

Scherzo från F.A.E. Sonata

Agata Kawa – violin, Katarina Ström-Harg – piano

J. S. Bach (1685 – 1750)

Chaconne från Partita nr 2 för soloviolin

Agata Kawa – violin

L. Tihanyi (1956)

Attis för soloviolin

1. Attis' ecstasy

2. Dance of the Gallas

3. Attis' dream

4. Attis' entreaty

Agata Kawa – violin

H. Wieniawski (1835 – 1880)

Faust Fantasy

Agata Kawa – violin, Katarina Ström – Harg – piano

Programkommentarer

Brahms komponerade scherzot 1853. Det var en del av en sonat som komponerades tillsammans med Robert Schumann och Albert Dietrich, och tillägnades den berömda violinisten Joseph Joachim. Schumann dedikerade stycket med "F.A.E." som är en förkortning av "Frei aber einsam" - fri men ensam och som var Joachims favorittalesätt. Scherzo existerar som ett fristående stycke, och är den enda satsen av F.A.E. Sonatan som spelas nuförtiden.

Chaconne tillsammans med orgeltoccatan i d-moll och Aria "på G-strängen" tillhör de mest populära kompositionerna av J. S. Bach. Dess utformning - tema och 64 variationer är baserad på sarabandrytmen i basstämman, som ständigt återkommer i grundläggande eller modifierad form. Stycket har tre huvuddelarsom går i d-moll, D-dur respektive d-moll. Chaconnen blev en inspirationskälla för många framstående kompositörer som gjorde transkriptioner av stycket, exempelvis Mendelssohn, Busoni och Brahms. Den senare uttryckte sin förtjusning i stycket: "Chaconne är för mig det mest underbara och ovanliga stycket. På ett notsystem och ett instrument används djupaste tankar och mest gripande känslor. /.../ Jag ser bara ett sätt att bevara det väsentliga i stycket /.../ – spela Chaconne i transkription för vänster hand!" (Ur ett brev till Clara Schumann).

L. Tihanyi komponerade Attis 1986 på begäran av violinisten Eszter Perényi. Den var inspirerad av den berömda 63:e dikten av Catullus som berättar historien om Attis. Han är en hjälte i den grekiska mytologin och anländer till berget Ida i Frygien på inbjudan av gudinnan Cybele. Han blir hennes älskare. I en dröm jagar Gallas, Cybeles präst, honom in i en yrande dans i vilken han kastrerar sig själv. På väg ur sin förlamande dröm bönfaller han förgäves Cybele om sin manlighet och frihet, men han kommer att förbli gudinnans tjänare för evighet. Stycket berättar historien i fyra satser.

Wieniawski komponerade Faust Fantasy omkring år 1865. Han dedikerade den till: "a SA Majesté, Christian IX, Roi de Danemark". Stycket byggs på teman från det berömda operan "Faust" av Ch. Gounod, som i sin tur var inspirerad av Goethes litterära verk med samma titel. Den oerhörda populariteten av Gounods opera ledde till att många framstående violinvirtuoser som H. Vieuxtemps, P. Sarasate, DJ Alard komponerade fantasivariationer baserade på de mest kända delar av operan. Wieniawskis Faust består av flera delar efter varandra som blir till en logisk helhet. Stycket, med dess rika färger och innehåll av virtuos teknik är en viktig bidragande orsak till utvecklingen av violintekniken under senare 1800-talet.

Reflektioner

Nu slutar jag snart mitt tredje år på Kungl. Musikhögskolan. Under de tre åren lär man sig mycket. Man blir också äldre och mer mogen som musiker och som människa. Vissa saker blir enklare men man får också några frågetecken med sig. Som vuxen människa är jag mer medveten vad det handlar om i musiken. I mina reflektioner vill jag dela mina tankar som gäller alla som framträder inför publik.

Alla musiker, skådespelare och föreläsare vill under framträdandet visa hundra procent av den kompetens, kapacitet och möda man lagt i förberedelse av konserten, föreställningen eller föreläsningen. Mycket ofta är dock visionen om drömkonserten inte möjlig att nå. En faktor som kan begränsa är rampfeber som kan drabba både mogna artister och nybörjare. Detta gäller speciellt när musikern tycker att bra prestation på en viss konsert är särskilt viktigt.

Den amerikanske psykologen Paul Lehrer förklarar varför och hur kroppen reagerar på stress. När vi står inför en stressande situation utlöser kroppen försvarsmekanismer, som i förhistorisk tid. Ängest är en reaktion på känslan av fara.

Den motiverar till att fly eller att slåss, och både vår mentala styrka, vår snabbhet och smidighet ökar. Svettiga händer och fötter tillät oss att klättra upp i träd och stenar, men för en musiker under framträdande kan det betyda katastrof. Muskelspänningar ökar för att skydda kroppen från skada. Blodkärnen på ytan av kroppen (speciellt på händer och fötter) krymper. Detta minskar blodförlust efter en skada, men för musiker betyder det en känsla av kalla händer och fötter. Tyvärr minskar detta samordning av de små muskler som är ansvariga för de exakta handrörelser som är nödvändiga för musiker. Andningen blir ytligare och snabbare, vilket är en uppmuntran till flykt, men orsakar mindre syresättning av hjärnan och påverkar koncentrationen negativt.

För att framgångsrikt bemästra rampfebern måste man förstå dess verkningsmekanism. I dess enklaste betydelse är rampfebern en rädsla för kritik som förlamar oss. Barry Green, författare av boken "The Inner Game of Music", påstår att orsaken till misslyckandet ligger i s.k. störande faktorer som delas in i interna och externa. Till de interna faktorerna räknas exempelvis: rädsla för att glömma någon del av texten, tvivel på om spelet kommer att tilltala lyssnaren, oro för förlust av vårt goda rykte som vi fått genom våra tidigare bra prestationer, känsla av att repertoaren inte är tillräckligt inövad, ängest för förlust av självkontroll, självtvivel om musikaliska förmågor och rädsla för att inte kunna fullt ut förverkliga sina konstnärliga visioner. Till de externa störningarna räknas exempelvis: dåligt instrument, störande ljud från konsertsalen, och dålig belysning. Barry Green lyfter också vikten av rätt förberedelse inför konserten. Tack vare "The inner game of music" insåg jag att det inte räcker med flera timmars övande på instrumentet för att behärska nervositet under framförandet. Inte mindre viktigt är att ha en bra attityd och att arbeta med en bra andning. Naturligtvis är mycket bra förberedelse av framförda stycken viktigt. Det ökar tron på den egna förmågan och stärker självkänsla och självförtroende. Det är för mig alltid en viktig sak.

"The inner game of music" hjälper mig att ändra dåliga vanor och kommer att vara en vägledare när jag som musiker tar mig ut i den stora musikvärlden.

